

VERSLAG VAN DE MAANDELIJKE BIJEENKOMST

TE HEERLEN OP 13 APRIL

Uit diverse vogelwaarnemingen bleek, dat de lente in aantocht is. De heer Fincken meldde het overtrekken van een vlucht van 85 Kraanvogels (*Grus, grus*) op 8 maart te Heerlen. Op dezelfde dag zag de heer Simons de eerste zingende Tijftaf (*Phylloscopus collybita*), terwijl de heer Offermans een dag later de eerste Zwarte roodstaart (*Phoenicurus ochruros*) signaleerde. Tot slot meldde de heer P. Wouters een waarneming - half februari - van 36 Appelvinken (*Coccothraustes coccothraustes*) in een park te Klimmen.

Daarna was de beurt aan de heer E. van Campen voor het vertonen van zijn 16 mm filmdocumentaire "Birds in the Caribbean".

Tussen Noord- en Zuid-Amerika bevinden zich in de Caribische Zee verscheidene groepen eilanden. Bekend zijn de Grote en de Kleine Antillen. De Kleine Antillen worden verdeeld in de Windward Islands en de Leeward Islands: de eilanden boven en beneden de wind, een benaming die afkomstig is uit de tijd van de zeilvaart. "Vanavond willen we onze aandacht eens richten op de natuur en vooral de vogelwereld van de Benedenwindse eilanden, omdat daar twee keer in de tien jaar iets bijzonders aan de hand is", aldus de heer Van Campen tijdens de inleiding van zijn film "Birds in the Caribbean". De Benedenwindse Eilanden Aruba, Bonaire en Curaçao liggen in een tropisch droogtegebied, dat zich uitstrekt van Cartagena in Colombia tot Margarita in Venezuela.

De regenval bedraagt slechts 550 mm per jaar. De N.O. -passaatwind waait bijna zonder ophouden met een windkracht 4 op de schaal van Beaufort. Het gevolg van deze klimatologische omstandigheden is, dat de plantenwereld de kenmerken heeft van een semi-aride vegetatie. Toeristen spreken over de "kale rotsen", maar de natuurgeïnteresseerden laten zich niet zo gauw uit het ogenschijnlijk "dorre veld" slaan. Ze ontdekken opvallende aanpassingsvormen aan het zonnige en winderige klimaat, zoals bomen met fijn samengesteld blad, heesters met doorns, struiken met leerachtige of vetachtige bladeren en planten zonder blad, waaronder de Cactussen.

Deze vegetatie is niet altijd zo schaars geweest. Tussen 1600 en 1900 is door roekeloze ontbossing, het economisch belang stond ook toen al voorop, veel

geboomte en struikgewas verdwenen. Zo werden Waysca's (*Gnaicum officinale*) gekapt om het waardevolle hout. De Kwihi's (*Prosopis juliflora*) sneuvelen voor de fabricage van siertafels. De Palu dishi (*Chlorophora tinctoria*) leverde de grondstof voor de khaki-kleurstof en van de Braziabomen (*Haematoxylon brasiletto*) werd een mooie rode kleurstof gemaakt.

Daarnaast verkleinden de aanleg van bouwgronden voor akkers en woningen het houtbestand.

De ontbossing en de verarming van de lagere vegetatie hebben een ongunstige invloed op de bodemconservatie en het grondwaterpeil: de erosie neemt toe. De sterke verdamping door zon en wind verhardt de bodem, waardoor kostelijk regenwater niet vlug genoeg de grond kan binnendringen, maar wegvloeit naar zee. Met dammen en dijkes probeert men het water een poosje vast te houden. Vooral in zo'n waterplas - tanki - gedijt de vegetatie goed. Het spreekt vanzelf, dat veel van het vogelleven zich rond zo'n tanki afspeelt.

Aruba, Bonaire en Curaçao beslaan een totale oppervlakte van ca. 900 km². Verrassend groot is het aantal vogelsoorten, dat hier kan worden waargenomen. Prof. Voous heeft hier kunnen vaststellen, dat de avifauna van deze eilanden bestaat uit 111 migranten afkomstig uit Noord-Amerika, 62 soorten standvogels, 43 soorten migranten uit Zuid-Amerika en 36 soorten zeevogels.

Geen van deze soorten is gebonden aan de Benedenwindse Eilanden Aruba, Bonaire en Curaçao, maar enkele van hen komen buiten deze eilanden nergens anders voor. Het zijn nauwelijks van elkaar te onderscheiden ondersoorten. De kleur van de ondersoort is iets bleker. Enkele voorbeelden van ondersoorten zijn: Green Heron (*Butorides striates curacensis*) American Kestrel (*Falco sparverius brevipennis*), Westindian Parakeet (*Aratinga pertinax*) en Banaquit (*Coereba flaveola uropygialis*). Zo is de koptekening van *Aratinga pertinax* op Aruba, Bonaire en Curaçao verschillend.

De heer Van Campen wil met zijn film laten zien, dat de Benedenwindse Eilanden door hevige tropische buien twee keer in de tien jaar in kleine vogelparadijzen kunnen veranderen. In de film gidst hij ons door de mondi, het open veld. Bij de luchthaven vergezellen de Koereigers (*Ibis bubulcus*) de

loslopende schapen. De bloeiende Agaven langs de zuidkust lokken de Kolibries (*Chlorostilbon mellisugus*) en de Amerikaanse Spotlijsters (*Milvus gilvus*). We gaan een "hoffi" binnen, een boomgaard. Daar groeien mango's, papaya's en kokospalmen. Zo'n hoffi is een geliefde plek voor allerlei vogels. Bekende verschijningen zijn hier de Grondduifjes (*Columbigallina passerina*), Rufous collared Sparrow (*Zonotrichia capensis*), Black-faced Grassquit (*Tiaris bicolor*), Yellow Oriole (*Icterus nigrogularis*) en de Troupial (*Icterus icterus*).

Het helder geel van de Yellow Oriole en het diep oranje van de Troupial steken schitterend af tegen het blauw van de tropenhemel.

Een prachtig panorama biedt de Sante Marthabaai met op de achtergrond de bijna 400 m hoge Christoffelberg, badend in het ochtendlicht. Op de voorgrond is een Amerikaanse Torenvalk (*Falco sparverius*) bezig met zijn morgentoilet: de staartveren krijgen een flinke beurt. Groepjes Westindische Parkieten eten van de cactusvruchten. We belanden in de salinas, de verlaten zoutpannen. Een Visarend (*Pandion haliaetus*) laat zijn verenpak drogen. Tussen de mangrovenvegetatie (*Avicennia nitida*) jagen Green Heron, Snowy Egret (*Egretta thula*) en Great White Egret (*Egretta alba*) op sluipende, op ontstuimige of op behoedzame wijze naar prooidieren.

Thuis op het terras snoepen de Suikerdiefjes (*Coereba flaveola*) van de suiker. In de tuinen pronken de Flamboyants (*Delonix regia*) met hun vuurrode boomkruinen, de Trommelstokken (*Cassia bicapsularis*) met hun lange gele bloemtrossen en de Bourgainvillia's of Trinitaria's met hun paarse, rose of dieprode schutblaadjes.

En dan passeert er een tropische orkaan. De straten, tuinen en pleinen staan blank. De tankis lopen over. Het resultaat is geweldig. Bijna niet te geloven! De Wabi's (*Mimosa turtuosa*) staan in het water. Na verloop van een paar maanden broeden er Meerkoeten (*Fulica americana*), Waterhoentjes (*Gallina chloropus*), Dikbekfuten (*Podilymbus podiceps*) en Amerikaanse Doedarden (*Tachybaptus dominicus*) in de zoetwaterplas.

In het najaar strijken grote aantallen trekvogels neer tussen de deftige Mexicaanse Steltkluten (*Himantopus mexicanus*). Het zijn de leden van de Plevierfamilie, zoals de Amerikaanse Bont-

bekplevier (*Charadrius semipalmatus*) en de Thick-billed of Wilson's plover (*C. wilsonia*). Ook vertegenwoordigers van de Strandlopers voelen zich thuis op de slikvelden en modderbanken van de steeds meer opdrogende tankis. Semipalmated Sandpipers (*Calidris pusilla*), Western sandpipers (*C. mauri*), Least Sandpipers (*C. minutilla*), Pectoral Sandpipers (*C. melanotos*) en Stilt Sandpipers (*C. micro palama*) doen

zich te goed aan larven, wormen en muggen.

Het ogenblik waarop we oog in oog staan met het Curaçaose Hert (*Odocoileus gymnotus curassavicus*), dat verwand is aan het White Tailed Deer van de Verenigde Staten, zullen we niet licht vergeten. Verrassend is het aantal jonge vogels, dat de nesten heeft verlaten en nu zelf hun weg in de tankis

zoekt. En waar komen die prachtige bloeiende waterlelies en uitgestrekte velden *Echinodorus cordifolius* vandaan? Helaas doen zon en wind hun slopende werkzaamheden. Na één jaar zal alles weer "normaal" zijn op Aruba, Bonaire en Curaçao. Maar voor altijd droog, dor en kaal? De boeiende film van de heer Van Campen heeft ervoor gezorgd, dat we nu we beter weten!

ALGEMENE LEDENVERGADERING

De Algemene Ledenvergadering van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg wordt dit jaar gehouden op **zondag 11 juni** aanstaande te Helenaveen. Aansluitend aan de ledenvergadering wordt een excursie gehouden in de Mariapeel.

De Algemene Ledenvergadering vindt plaats in de werkschuur van het Staatsbosbeheer aan de Koolweg 36A te Helenaveen. Wanneer men vanuit Helenaveen richting Griendsveen rijdt, neemt men na ca. 1 km de eerste betonnen brug rechtsaf over de Helenavaart. De weg die men dan inrijdt, is de Koolweg, waar na ca. 300 m de werkschuur kan worden aangetroffen. De (juiste) betonnen brug kan gemakkelijk herkend worden aan de erbij staande lantaarnpaal waarop een bordje "Mariapeel" voorkomt; ook is daar een bushalte. Voor alle duidelijkheid is een kaartje bijgevoegd waarop de locatie van de werkschuur staat aangegeven (precies op de grens van de kilometerhokken 52-53-12 en 52-53-13).

Leden worden verzocht zoveel mogelijk zelf te informeren naar de mogelijkheid om in voorkomend geval met medeleden per auto mee te reizen. Wie toch van het openbaar vervoer afhankelijk is, kan contact opnemen met de secretaris (liefst per briefkaartje). De koffie staat klaar vanaf 10 uur, de vergadering begint om 10.30 uur.

AGENDA

1. Opening en mededelingen.
2. Verslag Algemene Ledenvergadering van 12 juni 1988. Dit verslag werd gepubliceerd in Natuurhist. Maandbl. 77 (7/8): 122.
3. Behandeling jaarverslagen.
 - Verslag van de secretaris
 - Verslag van de penningmeester
 Deze verslagen zullen na goedkeuring in het Natuurhistorisch Maandblad

worden gepubliceerd. De conceptverslagen zullen op de vergadering beschikbaar zijn. Eventueel kunnen ze vanaf 1 juni bij de secretaris worden aangevraagd.

4. Begroting 1990. Deze zal in het Maandblad gepubliceerd worden en is eventueel vanaf 1 juni aan te vragen bij de secretaris.

5. Mutaties in het Algemeen Bestuur. Volgens rooster zijn aftredend: de heren Hensels, Spreuwenberg en Van Westreenen. Van Westreenen is na twee zittingsperiodes als voorzitter niet meer herkiesbaar. Het Bestuur stelt voor om de heren Hensels, Spreuwenberg en Van Westreenen opnieuw te benoemen als bestuurslid. Om te voorzien van de vacature van voorzitter stelt het bestuur voor om bestuurslid Lenders hiervoor te benoemen.

De heer De Graaf heeft te kennen gegeven voortijdig af te willen treden als secretaris en als bestuurslid. Het bestuur stelt voor waarnemend secretaris Gubbels te benoemen tot secretaris. Verder wordt voorgesteld om de heren B. Graatsma en T. Mulder te benoemen tot bestuurslid.

6. Rondvraag.

7. Sluiting om ongeveer 12.00 uur.

Aansluitend aan deze vergadering is er gelegenheid een meegebrachte lunch te nuttigen. Hoe het middagprogramma (aanvang rond 13.30 uur, in de Mariapeel) precies wordt ingevuld, verneemt u in het volgende Maandblad.

R. GUBBELS
waarnemend secretaris

